

ASSENS
KOMMUNE

Indsatsplan til bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo i Assens Kommune [2021-2030]

Indhold:

Baggrund	2
Lovgrundlag	3
Indsatsområde og -periode	3
Pligt til bekæmpelse	3
Tidsfrister for årlig bekæmpelse	3
Tilsyn og opfølgning	4
Indberetning af fund af Kæmpe- Bjørneklo	4
Klage	4
Vejledning i bekæmpelsesmetoder:....	5

Baggrund

Kæmpe-Bjørneklo ses ofte i store sammenhængende bestande langs vandløb og veje, ved søer og moser samt på skrænter mv.

Kæmpe-Bjørneklo tilhører skærmbloomstfamilien og er med sine 2-5 meter høje stængler den største skærmpolante i det danske landskab. Stænglen er hul med spredte stive hår og røde pletter og kan blive op til 10 cm tyk. Grundbladene er meget store (op til 1,5 m lange) med groft tandede afsnit, glatte på oversiden og dunede på undersiden. Blomsterstanden er ligeledes stor (op til 1 m i diameter) og består af flere store skærme formet af hvide blomster. Den midterste skærm kan være over en halv meter i diameter. De ydre blomster i småskærmene er uregelmæssige og tydeligt asymmetriske. Frugterne er 9-15 mm, omvendt æggeformet og stærkt sammentrykt med brune oliekanaler. Planten lugter ubehageligt og svagt kemisk, hvilket skyldes stoffet furocoumarin. Om vinteren visner Kæmpe-Bjørneklo helt ned og efterlader jorden bar, hvorpå den om foråret begynder at spire igen. Allerede på plantens andet leveår kan den nå en højde på over 2 meter.

Kæmpe-Bjørneklo er flerårig og har en dybtgående pælerod, hvorfra den spirer om foråret.

Blomstringen sker tidligst 2. år efter fremspiring. Kæmpe-Bjørneklo kan kun sprede sig med frø, til gengæld sætter den op til 30.000 frø pr. plante. Frøene kan være spiringsdygtige i op til 10 år, men der findes også eksempler på, at frø er spiret efter endnu længere tid i jorden.

Kæmpe-Bjørneklo er uønsket i den danske natur, fordi den hurtigt danner store bestande, hvor den med sin størrelse og store blade skygger for og udkonkurrerer naturligt hjemmehørende arter. Når græsser og urter udkonkurreres så forsvinder også en stor del af de ellers almindeligt forekommende insekter og andre smådyr, samtidig med at risikoen for jorderosion ved skrænter langs vandløb øges. Ved jorderosion øges risikoen for udvaskning af næringsstoffer til vandløb og recipienter, hvilket kan være med til at forringe livsvilkårene for dyr og planter i vandområderne.

Kæmpe-Bjørneklo har forholdsvis store frø, som ikke spredes særlig langt fra planten, medmindre de får hjælp fra udefrakommende faktorer, såsom et vandløb. Da planten gerne vokser langs med vandløb, kan den sprede sig langt omkring i et større vandløbssystem og derfra f.eks. ind på vandløbsbræmmer, i enge og overdrev. Kæmpe-Bjørneklo formere sig udelukkende ved spredning af frø, den har altså ingen former for vegetativ formering.

Bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo skal således ske for at hindre en forringelse af de biologiske værdier i vores vandløbssystemer og naturområder, men også fordi plantens saft er giftig for mennesker, og derved udgør en sundhedsrisiko. En helhedsorienteret indsatsplan, for Assens Kommunes arealer, er derfor vigtig.

Til slut i dokumentet findes en uddybende beskrivelse af bekæmpelsesmetoder, se afsnittet *Vejledning i bekæmpelsesmetoder*.

Lovgrundlag

Indsatsplanen er udarbejdet på grundlag af bekendtgørelse nr. 842 af 23. juni 2017 om Bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo. Med bekendtgørelsen gives Assens Kommune mulighed for at vedtage en indsatsplan, og derigennem pålægge lodsejere en pligt til at bekæmpe Kæmpe-Bjørneklo. Pligten til at bekæmpe Kæmpe-Bjørneklo i de udpegede indsatsområder gælder også arealer, hvor offentlige myndigheder er lodsejere.

Bekæmpelsen af Kæmpe-Bjørneklo skal medføre, at den enkelte plante dør, og bekæmpelsen skal udføres på en sådan måde at den aldrig står i blomst, da der derved er risiko for at planten afsætter spiringsdygtige frø og reproducere sig selv. Blomsterskærme skal afskaffes på en forsvarlig måde.

Med indsatsplanen ønsker Assens Kommune at fortsætte en fælles og målrettet indsats, der er baseret på dialog og samarbejde mellem lodsejere og kommunen.

Indsatsområde og -periode

Indsatsplanen omfatter Assens Kommune – herunder både arealer i offentligt og privat eje. Assens Kommune gennemgår, registrerer og bekæmper Kæmpe-Bjørneklo på alle kommunens arealer og i 2 meter bræmmer langs offentlige vandløb, beliggende i Assens Kommune.

Vandløbene fungerer i forskelligt omfang som spredningsveje for frø fra Kæmpe-Bjørneklo. Assens Kommune har derfor en særlig forpligtelse til at bekæmpe Kæmpe-Bjørneklo langs kommunens vandløb.

Private lodsejere har pligt til at bekæmpe på egne arealer og langs egne vandløb. Hvis du som lodsejer ikke ønsker, at kommunen skal foretage bekæmpelse i 2 m bræmmen langs det offentlige vandløb på din ejendom, med de økonomiske omkostninger dette vil medføre,

skal det senest 15. marts hvert år, meddeles til Assens Kommune. Meddelelsen skal indeholde: Matrikelnummer og ejers navn, adresse, tlf.nr. samt evt. e-mail. Oplysning herom sendes til: Assens Kommune, Miljø og Natur, Rådhus Allé 5, 5610 Assens.

Denne indsatsplan gælder fra 1. januar 2021 – til 31. december 2030. Det er muligt løbende at revidere indsatsplanen, hvis det findes nødvendigt.

Pligt til bekæmpelse

Lodsejere af arealer, hvor der findes Kæmpe-Bjørneklo, har jf. bekendtgørelse nr. 842 af 23. juni 2017 om bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo og denne indsatsplan, pligt til at bekæmpe alle forekommende Kæmpe-Bjørneklo på ejendommen.

Pligten til at bekæmpe Kæmpe-Bjørneklo gælder også for offentlige myndigheder og for brugere, forpagtere og lejere af arealer, hvor der forekommer Kæmpe-Bjørneklo.

Bekæmpelsen skal være effektiv og i overensstemmelse med følgende tidsfrister og retningslinjer for bekæmpelse:

Tidsfrister for årlig bekæmpelse

1. bekæmpelse skal være foretaget inden udgangen af april.
2. bekæmpelse skal være foretaget inden 15. juni.
3. bekæmpelse skal være foretaget inden 15. august.

Vækstsæsonens begyndelse varierer naturligt fra år til år, men inden udgangen af april er planterne typisk begyndt at vokse og kan bekæmpes første gang.

Efter hver bekæmpelse bør arealerne tilses hver 3-4 uge for at tage stilling til tidspunktet for næste bekæmpelse.

Det kan være nødvendigt at tilse bekæmpede forekomster af planten efter 31. august, da bekæmpede planter også sent på sommeren kan danne blomsterstande. Blomsterstandende skal fjernes inden frøsætning og herefter afskaffes på en forsvarlig måde.

Tilsyn og opfølgning

Assens Kommune fører tilsyn med, at indsatsplanen bliver overholdt og har til enhver tid, mod behørig legitimation, adgang til arealer hvor der forekommer Kæmpe-Bjørneklo. Dette sker med henblik på kontrol og/eller bekæmpelse.

Hvis en ejer eller bruger, som er forpligtet til at bekæmpe af Kæmpe-Bjørneklo, ikke overholder indsatsplanens bestemmelser, kan kommunen påbyde den pågældende at foretage bekæmpelsen. Ejeren eller brugeren har, efter modtagelsen af påbuddet, en frist på 14 dage til at foretage bekæmpelsen.

Det er muligt klage over påbuddet, men en klage har ikke opsættende virkning herpå. Det betyder, at en klage ikke fritager klageren for at overholde påbuddet, indtil Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet deres beslutning.

Assens Kommune foretager kontrol og tilsyn for at sikre overholdelse af indsatsplanen og udstedte påbud. Efterkommer ejeren eller brugeren ikke et påbud, kan Assens Kommune foretage bekæmpelsen uden om ejer eller bruger. Kommunen kan derudover beslutte at foretage bekæmpelsen for ejerens eller brugerens regning. Hvis dette, som en sidste løsning, er tilfældet, kan opkrævning for bekæmpelsen ikke, uden en veldokumenteret begrundelse, overstige en maksimumpris på 3,81 kr. pr. kvadratmeter. (Maksimumsprisen reguleres årligt i forhold til 2016-prisen).

Hvis Assens Kommune påregner, at foretage bekæmpelse for ejerens eller brugerens regning, som følge af et ikke efterkommet påbud, vil det fremgå af selve påbuddet. Der vil også i påbuddet fremgå hvornår Assens kommune påtænker at kontrollere hvorvidt påbuddet er efterkommet.

Når kommunen foretager bekæmpelse, tages der størst muligt hensyn til landbrugsdriften i det indsatsområde, som berøres af bekæmpelsen. Det sikres at den valgte bekæmpelsesmetode ikke er til skade for økologiske bedrifter eller er i modstrid med anden regulering for arealet, samt at der ved valg af bekæmpelsesmetode tages størst muligt hensyn til det omgivende miljø.

Lodsejere med konstaterede forekomster af Kæmpe-Bjørneklo vil modtage indsatsplanen samt et informationsbrev, hvor kommunen gør opmærksom på bekæmpelsespligten. Hvis lodsejeren herefter ikke bekæmper Kæmpe-Bjørneklo, vil kommunen meddele påbud. I disse tilfælde vil informationsbrevet sammen med indsatsplanens tidsfrister fungere både som partshøring og varsel om påbud.

Assens Kommune, Miljø og Natur kan kontaktes for yderligere information i forbindelse med den praktiske bekæmpelse – se i øvrigt nedenstående afsnit *Vejledning i bekæmpelsesmetoder*.

Indberetning af fund af Kæmpe-Bjørneklo

Ser eller opdager du Kæmpe-Bjørneklo, kan du henvende dig til Assens Kommune på Borgertip appen. Læs mere på følgende link: <https://www.assens.dk/borger/trafik-og-veje/giv-os-besked/borgertip-app/>

Klage

Ejere eller brugere af arealer omfattet af indsatsplanen kan klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet, over indsatsplanen og påbud om

bekæmpelse. Desuden er Landbrug og Føde-
vare, Danmarks Naturfredningsforening og
Friluftsrådet klageberettigede ved deres ho-
vedorganisationer.

Klagen indgives til Assens Kommune og vide-
resendes med kommunens bemærkninger til
Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

Klagen skal indgives inden fire uger fra datoen
for modtagelse af afgørelsen eller inden fire
uger fra datoen for den endelige vedtagelse af
indsatsplanen. Miljø- og Fødevarerklagenæv-
nets afgørelser kan ikke indbringes for anden
administrativ myndighed.

Ved offentliggørelsen af forslaget til en ny ind-
satsplan er der en frist på 8 uger for fremsæt-
telse af indsigelser m.v. mod forslaget. Efter
udløbet af fristen kan kommunalbestyrelsen
vedtage og offentliggøre indsatsplanen ende-
ligt.

Vejledning i bekæmpelsesmetoder:

Assens Kommune har udarbejdet folderen:
"Kæmpe-Bjørneklo skal bekæmpes i Assens
Kommune – vi håber du vil være med!". Du
kan i folderen finde en oversigt over, hvilke
metoder der med størst fordel kan bruges til at
bekæmpe forskellige bevoksninger af Kæmpe-
Bjørneklo. Folderen kan downloades gratis via
Assens Kommunes hjemmeside [www.as-
sens.dk](http://www.assens.dk) under: Miljø & Natur/Natur/Bekæm-
pelse af Kæmpe Bjørneklo. Der findes også in-
formation om bekæmpelsesmetoder længere
nede i dokumentet.

Vær opmærksom på sikkerheden ved alle for-
mer for bekæmpelse. Kæmpe-Bjørneklo i god
vækst indeholder store mængder saft, og
denne saft indeholder en række kemiske stof-
fer, der i kontakt med huden og sollys medfø-
rer forbrændinger og overfølsomhedsreaktio-
ner. I værste fald kan udslættet føre til perman-
ent allergi og eksem. Ved bekæmpelse skal
der anvendes relevante værnemidler.

Følg disse retningslinjer:

- Dæk altid huden med lange handsker
og kraftigt tøj, som ikke kan opsuge
plantesaften, fx regntøj
- Pas særligt på ikke at få plantesaften i
ansigtet.
- Foretag bekæmpelse i overskyet vejr.
Det nedsætter risikoen for forbrændin-
ger og udslæt.
- Brug ikke buskrydder. Det udsætter
dig for tåger af giftig plantesaft.
- Får du alligevel plantesaft på dig, skal
du hurtigst muligt skylle området
grundigt med vand.

Vask efterfølgende med sæbe og beskyt
huden mod direkte sol i en uge efter og
brug solcreme i en måned efter. Søg
evt. læge. Bemærk at solcremer, som
indeholder para-aminobenzoesyre,
kan forværre symptomerne.

Valg af bekæmpelsesmetode afhænger især af,
om der er få eller mange planter. Få planter
anbefales bekæmpet ved rodstikning om for-
året, mens planten er under en halv meter høj.
Med en spade kappes planten over ca. 20-25
cm under jordoverfladen. Det vigtige er, at
man stikker planten under rodhalsen. Hvis
rodstikningen ikke er dyb nok, risikerer man,
at der kommer nye skud op fra rodsåret. Plan-
ten trækkes helt op efter rodstikningen. Ind-
satsen gentages mod nye planter senere på sæ-
sonen. Det er vigtigt, at Kæmpe-
Bjørnekloen ikke når at sætte frø. I stedet for at rodstikke
kan man også vælge at slå planterne af eller
grave dem op. Slåning kan ske med le eller slå-
maskine. De afhøstede plantedele og især
blomsterstandene/frøstandene skal bort-
skaffes forsvarligt.

Det er meget vigtigt, at der i bekæmpelsesperioden ikke er nogle planter, som smider frø. Kæmpe-Bjørneklo har forholdsvis store frø, som ikke spredes særlig langt fra planten, medmindre de får hjælp fra udefrakommende faktorer, såsom et vandløb.

Forvekslingsmuligheder

Kæmpe-Bjørneklo kan især i foråret forveksles med andre skærmpplanter. Det gælder fx:

- Strand-kvan, som har grønne blomster og stærkt hvælvede, næsten kugleformede store og småskærme. Blomsterne er grønne. Stænglen er glat, grøn eller grøn med mere eller mindre rød.
- Skov-angelik: stænglen er hul og glat. Blomsterstanden er en dobbeltskærm med tydeligt hvælvede småskærme. Bliver op til 2 meter høj. Stænglen er hul og glat, dog lidt dunet for oven og ofte kraftig purpurfarvet. Blomsterne er hvide. Mørkegrønne og ikke takkede blade – snarere blødt tandede.
- Alm. bjørneklo. 50 – 150 cm høj, som har en håret stængel, hvide blomster, skærmene er op til 20 cm brede.

Kæmpe-Bjørneklo kendes på blomsterstandens meget store størrelse. Vær opmærksom på ikke at bekæmpe de planter, som Kæmpe-Bjørneklo kan forveksles med. En tæt vegetation af andre høje urter kan mindske fremspiring af nye Kæmpe-Bjørnekloplanter.

Bekæmpelse

En effektiv bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo kræver først og fremmest, at den enkelte plante forhindres i at sprede frø. Herefter er målet at bekæmpe den enkelte plante så den dør. Generelt anbefales det at begynde at bekæmpe Kæmpe-Bjørneklo så tidligt som muligt i vækstsæsonen, uanset hvilken bekæmpelsesmetode man vælger. Planten vil normalt

blomstre fra midten af juni og cirka en måned frem. Når man fjerner blomsterstanden, kan planten dog sætte panikskud med nye blomster frem til midten af september. Det er derfor meget vigtigt, at bekæmpelsen følges op i løbet af året. Bekæmpede bestande bør altid tilses efterfølgende – cirka hver 2. til 4. uge for at sikre, at planten ikke sætter frø. Det er lettere og betydeligt billigere at udrydde den første plante end den første hektar

Valg af metode

Ofte kan det betale sig at kombinere forskellige metoder, så man skifter til fx rodstikning, når antallet af planter er faldet. Der vil også som regel være behov for at fjerne blomsterstande af enkelte planter henover sæsonen for at sikre, at der ikke kommer planter med frø. Alt afhængig af bestandstørrelsen er følgende metoder de mest effektive til at bekæmpe Kæmpe-Bjørneklo.

Rodstikning

Til enkeltstående planter og bevoksninger på op til 200 individer anbefales rodstikning. Det er en effektiv og enkel måde at slå Kæmpe-Bjørneklo ihjel, men den er også arbejds- og tidskrævende. Der anvendes en skarpsleben spade.

Med spaden kappes bjørnekloens pælerod over i 5-10 centimeters dybde, og toppen af planten trækkes derefter helt op af jorden. På den måde skæres plantens vækstpunkt af, og resten af plantens pælerod kan ikke vokse videre. Vær opmærksom på, at opgravede rodstumper med top og eventuelt blomst skal bortskaffes ellers kan de vokse videre.

Afgræsning

Græsning er en effektiv metode til bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo. Især får er gode til at spise Kæmpe-Bjørneklo, men kvæg kan også være effektive, når de først har vænnet sig til at spise planten. Ved græsning som bekæmpelsesmetode bør dyrene sættes ud på arealet

tidligt på sæsonen. Der skal være en tilpas mængde dyr, hvor konkurrencen om føden er så stor, at Kæmpe-Bjørnekloen bliver spist. Dyr med mørk hud er mere resistente imod skader fra plantesaften i form af evt. forbrændingslignende symptomer, end helt lyse dyr. Metoden er især god på naturarealer, fordi græsning samtidig fungerer som god naturpleje. Arealet bør gennemgås i løbet af sæsonen for at sikre, at der ikke er planter, der sætter frø uden for hegnet eller i ly af krat.

Afdækning

En metode, som har vist sig at være meget effektiv til velafgrænsede bestande, er afdækning med sort plast. Manglen på lys og den høje temperatur, som opstår under plastikken, kan dræbe planterne i løbet af 1½ måned. Plastikken udlægges og fastgøres på arealet i marts/april måned. Det er vigtigt at sørge for, at hele bestanden er dækket, og man bør desuden tilse, at plastikken ikke blæser af, eller at der er planter, som skyder op igennem den. Efter at plastikken er fjernet, bør arealet tilses regelmæssigt i en periode, så eventuelle overlevende planter kan rodstikkes.

Fjerne blomsterstande

Fjernelse af blomsterstande, også kaldet skærmapkapping, foretages ved, at de blomstrende skærme skæres af for at forhindre frømodning. Kapningen af skærmene skal ske, når Kæmpe-Bjørnekloen er i blomst, dvs. i juni/juli måned. Bestanden skal gennemgås for nye skærme med 2-3 ugers mellemrum, idet planterne som oftest sætter panik-blomster efter fjernelsen af skærmene. Det bedste tidspunkt for fjernelse af blomsterstande er, når den største skærm er begyndt at afblomstre. På dette tidspunkt har planten brugt meget af energien på blomstringen, og der vil ikke komme så mange panikskud, som hvis man fjerner skærmen tidligere. Ved fjernelsen af blomsterstande skal hele skærmen skæres af så højt oppe som mulig på stænglen, idet de ellers kan modne efter afskæring. Skærme skal

herefter bortskaffes, da de, efter at være fjernet fra planten, stadig kan smide frø.

Fjernelse af blomsterstande kan med fordel bruges til at udtømme frøbanken i større Kæmpe-Bjørneklobestande. Fjernelsen forhindrer de store planter i at sætte frø, samtidig med at de med deres store blade udkonkurrerer mindre Kæmpe-Bjørnekloplanter. Efter et par år vil tætheden af planterne derfor være væsentligt reduceret.

Slåning med le

Slåning er en af de mindre effektive bekæmpelsesmetoder og skal gentages mange gange hen over sommeren. Kæmpe-Bjørneklo dør ikke af slåning, men planten kan formodentlig udpines over en periode på op til 10 år, hvis bestanden slås mindst 4-5 gange årligt. Vær opmærksom på, at Kæmpe-Bjørneklo kan sætte frø selv i lav højde og kan være skjult i høje græsser. Hvis vi skal udrydde bestanden, er det derfor vigtigt, at du holder øje med, at planten ikke kommer i blomst. Slåning bør foretages manuelt med le. Ved maskinslåning af større bestande er det vanskeligt at sikre, at ingen planter sætter frø. Desuden kan frøene spredes med slåmaskinen.

Jordbehandling

Jordbehandling og opdyrkning er effektivt i områder, hvor man kan komme til med maskiner. Jordbehandlingen foretages i april måned og gentages et par gange i løbet af sommeren, så planternes rødder ødelægges. Vær opmærksom på eventuelle lovgivningsmæssige restriktioner.

Sprøjtning med kemiske bekæmpelsesmidler
Kemisk bekæmpelse af Kæmpe-Bjørneklo bør foregå ved sprøjtning med sprøjteskærm, weed-wiper eller ved påsmøring med pensel ved mindre bestande. En weed-wiper påstryger sprøjtemidlet direkte på planterne, og man undgår dermed vindtransport og at øvrig vegetation berøres. For at bekæmpelsen skal være

effektiv skal sprøjtningen foregå fra april til maj måned, idet for sen sprøjtning har ringe effekt. Sprøjtede bestande bør efterses ca. 10 dage efter behandlingen for at tjekke, at alle planter viser tegn på nedbrydning. Sprøjtning kan med fordel kombineres med efterfølgende rodstikning af resterende planter.

Sprøjtning skal foregå i tørt og stille vejr. Hvis kemisk bekæmpelse foretages erhvervsmæssigt, kræver det at brugeren har sprøjtecertifikat eller sprøjtebevis. Mange af de steder hvor Kæmpe-Bjørneklo skal bekæmpes er følsomme områder. Vær derfor opmærksom på forskrifterne for det aktuelle middel – herunder navnlig afstandskrav til vandløb. Sørg også for at behandlingen ikke er til skade for evt. økologisk bedrifter i nærheden. I forhold til drikkevandsboringer anbefales det at holde god afstand og altid mindst 25 m. Vær opmærksom på, at naturområder og områder med vedvarende græs som fx enge, overdrev og moser kan være beskyttede af lovgivning (Naturbeskyttelsesloven) og restriktioner på brugen af kemiske bekæmpelsesmidler, ligesom de ikke må jordbearbejdes.

Kontakt Assens Kommune, Miljø og Natur, hvis du er i tvivl om hvorvidt dine arealer er omfattet af lovgivning.